

**Zápis ze zasedání Českého národního komitétu historiků
konaného dne 16. 12. 2015 v Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i. v Praze**

Přítomni: Hlavačka Milan, Krejčík Tomáš, Lach Jiří, Musilová Dana, Ryantová Marie, Vaněk Miroslav, Vorel Petr

Omluveni: Bůžek Václav, Drašarová Eva, Hrubá Michaela, Jan Libor, Jirásek Zdeněk, Knöz Tomáš, Kuklík Jan, Raková Svatava, Šebek František, Vykoukal Jiří

Za svolavatele přítomen: Kocian Jiří

Program zasedání:

1. Zpráva o české účasti na XXII. mezinárodním kongresu historických věd v Jinanu 2015
2. Příprava na XXIII. mezinárodní kongres historických věd v Poznani 2020
3. Možnosti projektové spolupráce
4. Různé

1. Jednání zahájil a přítomné uvítal předseda Českého národního komitétu historiků (dále ČNKH) prof. PhDr. Petr Vorel, CSc. Představil návrh programu zasedání komitétu, se kterým vyslovili přítomní účastníci souhlas.

Prof. Vorel v úvodu zasedání podal podrobnou informaci o české účasti na XXII. mezinárodním kongresu historických věd v Jinanu (23. - 29. srpen 2015) i o organizaci a průběhu samotného kongresu. Připomněl výrazný organizační a programový podíl českých historiků z akademických pracovišť – Historického ústavu a Ústavu pro soudobé dějiny - na přípravě a zabezpečení konání tří „českých“ sekcí. V tomto směru ocenil jmenovitě PhDr. Evu Doležalovou, Ph.D. (HÚ AV), organizátorku sekce Round Tables 12 „European Reformation as a model for Revolutions and Crises“, doc. PhDr. Zlaticu Zudovou-Leškovou, CSc. (HÚ AV), spoluorganizátorku sekce Specialised Themes „Frontiers, Massacres and Resettlement of Populations“, a prof. PaedDr et PhDr. Miroslava Vaňka, Ph.D. (ÚSD AV), hlavního organizátora panelu "Change of Value - Value of Change. Transforming Societies in Global Perspective via Oral History", který se konal v rámci nové speciální kongresové sekce Evening Session.

Prof. Vorel připomněl, že jinanské mezinárodní historické fórum se stalo prvním světovým kongresem historiků, který se konal na asijském kontinentu. Uvedl, že hlavní bříme organizace kongresu vedle Čínského národního komitétu historiků nesla místní Šantungská univerzita, a že domácí pořadatelé zároveň zabezpečili jednací prostory i další zázemí pro zhruba 2 600 historiků z řady zemí světa na vynikající úrovni. Česká historiografie i na kongresu v Jinanu podle názoru prof. Vorla obstála se ctí a dokonce mírně posílila vzestupný trend výraznější mezinárodní prezentace výsledků české historické vědy. Za významné bylo možné dle P. Vorla považovat nejen zastoupení v organizaci sjezdového programu (tři „české“ sekce) ale i aktivní účast českých historiků i na jiných zasedáních kongresu.

Prof. Vorel dále věnoval pozornost programovému zaměření kongresu i ohlasu a kontextu českých panelů. Uvedl, že rozhodující většina všech sjezdových jednání se týkala buď moderních a soudobých dějin (někde až s výrazným posunem k politologii), případně dějin starověkých (což souviselo pochopitelně s důrazem na starověkou kulturní tradici hostitelské země). Méně zastoupena byla témata ze středověku a raného novověku. V tomto kontextu pak představovala dle P. Vorla samostatná „česká“ sekce dr. Doležalové, věnovaná v Jinanu pozdně středověké a raně novověké reformaci výraznou výjimku. Další z „českých“ sekcí, organizovaná společně s historiografií australskou (Frontiers, Massacres and Resettlement of Populations) byla zaměřena retrospektivně na problematiku nucených migrací především ve

20. století. Tato sekce byla dle P. Vorla v rámci kongresu vysoce ceněna nejen pro tuto (jistě nezamýšlenou) aktuálnost, ale také i pro vysoce profesionální organizační zvládnutí, včetně předchozích přípravných konferencí a obsáhlé anglicky publikované dokumentace, která byla již v době konání sekce účastníkům k dispozici. Upozornil dále, že v organizační struktuře celého kongresu byla novinkou kongresová sekce „Evening Session“, v jejímž rámci se výrazně prosadila třetí česká sekce věnovaná problematice vytváření pramenné základny metodou oral history a využití této metody ve studiu moderních a soudobých dějin. Sekce oral history připravená kolegy z ÚSD AV ČR, získala zaslouženou pozornost a to jistě nejen díky skutečnosti, že její konání bylo zařazeno hned na první večer pracovního kongresového programu. Konečný výsledek byl jednoznačným úspěchem českých organizátorů sdružených kolem prof. Vaňka. Prof. Vorel zároveň upozornil, že z hlediska historiografie a zvláště pro nastupující badatelskou generaci českých historiků, úspěch sekce oral history může posloužit jako modelový příklad toho, že i historiografie středně velké země, jako je Česká republika, může v globálním kontextu přinášet nové výrazné podněty (když si věří, je dosti vytrvalá, má solidní zahraniční partnery a je schopna se prezentovat ve slušné angličtině).

K vystoupení prof. Vorla se připojil i s hodnocením svých zkušeností z Jinanu organizátor panelu „oral history“ prof. Vaněk. Uvedl, že organizace panelu byla od počátku více než obtížná. Připomněl, že bylo zřejmé, že struktura panelu nemůže být postavena na sedmi konkrétních, tematicky však zcela odlišných výzkumných projektech, jak byly původně zakotveny plánované příspěvky na této sekci. Zadání pro všechny účastníky bylo proto následovné: na základě vlastních výzkumů zodpovědět na večerním jednání klíčové otázky – jak se orální historie osvědčila, či naopak neosvědčila v konkrétním výzkumu, resp. jakému postavení se orální historie těší v dané konkrétní zemi? Prof. Vaněk zdůraznil, že všechny příspěvky, které na panelu zazněly, podtrhly dnes již nezpochybnitelnou úlohu orální historie, především roli, kterou sehrává při poznávání a porozumění naší nedávné minulosti. M. Vaněk též připomněl, že setkání zaměřené k využití a významu metody „oral history“ vzbudilo nad očekávání velký zájem, zúčastnilo se jej přes dvě stovky účastníků, velkého ocenění se organizátorům dostalo od tehdejší prezidentky CISH prof. Marjatty Hietaly a generálního tajemníka CISH prof. R. Franka. Prof. Vaněk uzavřel svůj diskusní příspěvek důležitou informací, že prof. Hietala vyzvala organizátory panelu „oral history“ k vytvoření mezinárodního výboru orální historie při Mezinárodním komitétu historických věd, o čemž by se mělo rozhodovat na generálním shromáždění CISH v Moskvě v roce 2017, což lze považovat za další výrazný průlom české historiografie na poli mezinárodní vědecké spolupráce.

Prof. Vorel uzavřel tento bod zasedání ČNKH konstatováním, že čeští historici a zvláště historičky v Jinanu prokázali, že jsou schopni nalézat nová a podnětná témata a na světovém fóru je přesvědčivě interpretovat. Upozornil zároveň, že podrobná zpráva o světovém kongresu historických věd v Jinanu, kterou edičně a redakčně připravil a zpracoval prof. PhDr. Jaroslav Pánek, DrSc. (HÚ AV ČR, v. v. i.), ve spolupráci s dalšími českými účastníky tohoto kongresu, bude otištěna v české i anglické jazykové verzi v Českém časopise historickém v čísle 4/2015, a se souhlasem redakce ČČH bude opublikována i ve Zpravodaji Historického klubu (Časopisu Sdružení historiků České republiky) v průběhu roku 2016.

2. Další bod prosincového zasedání ČNKH byl věnován informaci o přípravě na XXIII. mezinárodní kongres historických věd v polské Poznani v roce 2020, kterou zasvěceně připravil předseda ČNKH prof. Petr Vorel. Upozornil, že ve srovnání se situací v ČR je obecné vnímání významu historie v polské společnosti výrazně odlišné, neboť tomuto aspektu je dáвана podstatně větší váha ve školní výuce, v mediálním světě a tím i v utváření základní vrstvy národní a státní identity. Je třeba tedy i z české strany vnímat zřetelný růst vlivu polské historiografie na evropském a světovém „kolbišti“ jako pozitivní jev a podpořit jej v míře co

nejvyšší. To je také dle prof. Vorla dlouhodobější trend; úzká a velmi přátelská „trojstranná“ spolupráce s polskými a slovenskými kolegy (na úrovni čelných představitelů národních historiografií) probíhala již v době přípravy programu předchozích světových kongresů (Sydney 2005; Amsterdam 2010). O místo konání budoucího kongresu se rozhořel dle prof. Vorla poměrně úporný zápas, neboť se o něj vedle Poznaně ucházela také dvě další významná místa: řecké Athény a finské Tampere. Obě tyto kandidatury měly též velmi silnou podporu na kongresu v Jinanu. Přesto nakonec polská kandidatura při tajném hlasování na druhém zasedání generálního shromáždění CISH, které se konalo v závěrečný den jinanského kongresu v sobotu 29. srpna 2015, s velkou převahou zvítězila. Tento nepochybný rozmach polské historiografie a polského historického vědomí v dlouhodobé perspektivě i v současnosti vytváří velmi příznivé podmínky také pro historiky z České republiky a lze očekávat, že konání příštího světového historického kongresu v těsném sousedství výrazně podnítl dle prof. Vorla i zájem o prezentaci výsledků českého historického bádání. Mělo by to platit i na těch historických pracovištích, která si zatím netroufala do tvrdého konkurenčního prostředí světových historických kongresů vstoupit. Není žádným tajemstvím, že hlavní účast České republiky na posledních světových kongresech, konaných v tomto století (2005, 2010, 2015), zajišťovaly především akademické ústavy. Dle prof. Vorla bude třeba s předstihem zahájit projednávání pracovních návrhů sekcí pro poznaňský kongres již v roce 2016, a to i návrhy, které by bylo možné předložit jako společná témata ve spolupráci s Polským národním komitétem historiků. Jedná se i o to, jak upozornil prof. Vorel, že se blíží zasedání generálního shromáždění CISH v Moskvě v roce 2017, na kterém se bude projednávat a schvalovat rámcový program, a to na základě přihlášených panelů na kongres v Poznani 2020. Výhodné může být i dle prof. Vorla oslovení partnerů v mimoevropském prostoru a připojit se například jako spolunavrhovatelé témat k velkým mimoevropským historiografiím, lze také očekávat další nárůst počtu návrhů historiografií ze zemí „třetího světa“. Bude vhodné využít i osobních kontaktů. V tomto smyslu prof. Vorel navrhl zařadit bod o zahájení příprav české účasti na světový kongres v Poznani na plánované jarní zasedání ČNKH (předpokládaný termín v květnu 2016) a připravit na toto zasedání komitétu interní harmonogram těchto příprav včetně návrhu na oslovení domácích pracovišť k přípravě a zaslání návrhů kongresových témat do Poznaně do konce roku 2016. Členové komitétu vyslovili souhlas s tímto námětem a postupem.

3. V rámci bodu o možnostech projektové spolupráce připomněl prof. Vorel možnost prezentovat významné české výstupy v rámci mezinárodní platformy „Comenius Academic Club“ a též možnost publikovat relevantní tematické studie v mezinárodním časopise „Comenius – Journal of Euro-America Civilisation“. Členové komitétu též diskutovali o možnosti ocenění vybraných knih, které nebyly zařazeny do hodnocení v rámci výsledků výzkumu za léta 2014 a 2015.

4. Různé. Tajemník ČNKH J. Kocian podal souhrnnou informaci o dalších aktivitách ČNKH v roce 2015. Připomněl spolupráci a jednání zástupců vedení národního komitétu a Sdružení historiků ČR v polské Poznani v březnu 2015, a to zejména o rozšíření spolupráce s polskými kolegy na přípravě a redakci dalších svazků časopisu *Historia Slavorum Occidentis* - 2014,1(6) a 2014, 2(7), a také o podpoře polské nominace pro kandidaturu Poznaně jako pořadatele XXIII. mezinárodního kongresu historických věd v roce 2020. Uvedl, že v červenci 2015 byl uhrazen členský příspěvek Mezinárodnímu komitétu historických věd za rok 2015 ve výši 800,- CHF, a též informoval o přípravě výroční zprávy ČNKH za rok 2015.

Zapsal: Jiří Kocian, tajemník ČNKH
Praha, 16. 12. 2015